

falazatnak mind a délebbi, mind az északabbi szakasza előkerült már Gerevich Tibor ásatása idején; középső része azonban csak most került napvilágra, így ennek nyomvonalát immár végre teljes hosszában ismerjük. Az általunk feltárt szakasz északi vége sajnos roncsolt. Délebbre viszont a falkorona alig valamivel a lefejtett humusz alatt megközelítőleg azonos, de dél felé enyhén lejtő szinten követhető, s csak déli vége húz valamivel mélyebbre.

A fal keleti és nyugati oldalán, nagyjából a falkorona szintjében kisebb-nagyobb foltokban vöröses, égett felületek mutatkoztak. Mivel ezek hozzávetőleg a török útfelülettel is egy szintben, ill. kissé az alatt helyezkednek el, feltehető, hogy valamely török kori pusztulási szintet jelzik számunkra. Mivel azonban a megszabott feltárási mélység alá nem mehettünk, az égett foltok felületéről pedig leletanyag nem került elő, ezek koráról bizonyosat nem állíthatunk.

A középső felülettől keletre, közel a rondella kaputornyához, egy mintegy 1×1 m-es szonda keleti részében viszonylag csekély mélységben előtűnt a rondellát megelőző védmű másik fala is. Értékelhető lelet mindössze egy török kori talpas tál töredéke volt.

A kanyarodó úttól északra lévő, beépítésre és így feltárássra váró területsávban egy munkagödörben a humusz alatt közvetlenül jelentkezett a nyugatabbi fal koronája, majd viszonylag igen csekély mélységben már a fal alapozása bukkant elő. Ez nyilván annyit jelent, hogy az eredeti terepszint jóval magasabban lehetett. A fal mellett, a felszín alatt köves omladékréteg mutatkozott, közvetlenül ez alatt a márga altalajt találtuk.

MAGYAR KÁROLY

56. Budapest, I. Fiáth János utca 14.

Tő

2003. október 27. – november 7., valamint 2004. január 6. – február 14. között feltárást végeztünk a telken. A gépi úton eltávolított vastag, modern síttes réteg alatt egy sárga, agyagos, márgás feltöltési réteget találtunk. Ez a réteg a hegyoldal felé vastagodott, alatta egy, a márgás altalajba mélyített, nagyjából 15 m széles, árokszerű beásás húzódott. Az „árokban” 40–120 cm vastag, szerves, leiszapolódott réteg feküdt, benne török kori kerámiákkal és vas ágyúgolyódarabokkal. A szerves, barna réteg a telek É-i felén is megtalálható volt, de már csak igen vékonyan (5 cm). Itt egy erőteljes nyesést figyeltünk meg, melynek során az eredeti rétegeket eltávolították a felszínről. A felületbe ásva két, párhuzamosan futó, V-alakú, csatornaszerű beásást bontottunk ki, melyek valószínűleg esővíz-elvezetőként működtek. A megfigyelt jelenségeket a leletanyag alapján a török kor végére lehet datálni. Feltehetőleg az 1686-os, Buda visszafoglalásáért folyó ostromkor történhetek ezek a földmunkák, hogy a csapatok felvonulását megkönnyítsék.

BENDA JUDIT

57. Budapest, I. Fortuna utca 14.

Kő

2004. január 28. és március 1. között régészeti megfigyelést és leletmentést végeztünk az épület udvarán. A kivitelezés során az udvar északi oldalán teljes hosszúságban K–Ny-i irányú 2 m széles és 1,5 m mélységű közműárkot húztak, melynek végén 4×3 m alapterületű alapozást ástak ki. Az udvar ÉK-i sarkában a jelenlegi helyreállított késő középkori kerítésfal előtt 120 cm mélységben középkori helyiség ÉNy-i sarka, északi és nyugati falmaradványa került elő. A törtköves mészkő falsarok iránya eltért a kerítésfalétól. A jelenlegi beépítéshez képest ferden húzódó falsarok déli vége 30 cm-re kinyúlt a jelenlegi telekhatár alól. Feltehetően egy korábbi telekbeépítés maradványa került a felszínre. Az árok közepén, a kerítéstől keletre 80–100 cm vastag É–D-i irányú középkori mészkőfal nyoma mutatkozott. A fal teteje egész magasan a mai járószint alatt 20 cm-re húzódott. Kötőanyaga erősen meszes, nagy szemű kavicsos habarcs. Az árok nyugati végén a jelenlegi épület udvari homlokzati síkja előtt 110 cm széles, néhol tégladarabokkal kiegészített pillérmaradvány került napvilágra, melyhez keleti irányban 125 cm hosszan mészkőfal csatlakozott. Mivel a fal keleti végét második világháborús bombatölcsér zárta le, így sem funkciójáról, sem pedig irányáról semmilyen adatot nem ismerünk. Közvetlenül a lakóház udvari homlokzata előtt egy sziklagödör maradványa és a jelenlegi lakóház síkjától eltérő irányú, középkori fal mutatkozott. A terület északnyugati végén egy szemétködörből 15–16. századi edénytöredék került napvilágra.

ZÁDOR JUDIT

58. Budapest, I. Fő utca 30–32.

B?, Rő, Kő

2004. július 15–22. között leletmentő ásatást végeztünk a Szent Erzsébetről elnevezett kapucinus templom és kolostor mögött álló barokk melléképülettől (egykor könyvtár és présház) délre, a barokk pince felett, és ettől délre. A régészeti munka megkezdése előtt kimarkoltak egy nagy részt az eredeti rézsűből, ezáltal megsemmisítve a rétegsor nagy részét. A történetek miatt nemcsak a barokk pince fölött folytattuk a leletmentést, hanem a „megmaradt” rétegsorban is. A terület nyesése során a sárga, márgás, agyagos „altalaj” tűnt elő. Ez azonban – mivel a felület a pince déli falának vonalában hirtelen véget ért – azt jelentette, hogy a 18. századi pince ásott és nem fűrt pince. A megépítése után az átforgatott altalajt visszatöltötték a téglaboltozat fölé. A pincétől D-re feltárt rétegsor: az újkori rétegek alatt késő középkori (16–17. század), majd kora középkori (13–14. század) réteg húzódott. Ez alatt egy vastag római kori réteg, ez alatt pedig őskori (bronzkori?) réteg feküdt. A két középkori rétegbe ásva egy K–Ny-i irányú, középkori falcsontot találtunk (alapozás alja). A római kori rétegben kavicsokkal kirakott sütőfelület volt, amit vastag hamuréteg borított.

Munkatársak: Hable Tibor régész, Prokopp Margit régészhallgató.

BENDA JUDIT

59. Budapest, I. Logodi utca 11–13.

Tö, Kú

2004. március 10. és április 9. között leletmentő ásatást folytattunk a telek Ny-i felében, a lakóház kertjében. A kicsi terület É-i végén egy újkori pince feküdt, K-i sávjának közepét egy nagyméretű bombatölcsér bolygatta meg, Ny-i sávja mellett pedig a kidőlőfélben lévő téglatámfal húzódott. Az első két helyen a régészeti rétegek, jelenségek hiánya miatt, az utóbbin pedig a statikai okok és a nagymértékű balesetveszély miatt nem tudtunk ásni. A terület a Várhegy oldalában fekszik, amely itt igen erősen lejt. A 18. században, a vár körüli erődítési munkálatok során a hegyoldalt megtisztították a növényzettől és a Buda visszafoglalási ostromai után maradt romos épületektől. Ezen a telken is fel lehetett találni a nagyszabású nyesés nyomait, mivel az újkori kertépítés feltöltési és humuszrétegei alatt csak két régészeti réteget találtunk. Felül egy török kori szemetes planírozást, alatta pedig egy vékony, középkori humuszréteget. Ezekbe ásva hat darab, Ny–K-i tájolású sírt tártunk fel. A sírok annak a török kori temetőnek lehettek részei, amely a középkori Zsidó kapuból kiinduló út mellett feküdt. Az ásatási terület ÉNy-i sarkában egy nagyméretű, földbe mélyített verempincét találtunk, amelynek betöltése 16. századi, török kori leletanyagot tartalmazott. Tőle D-re egy keskenyebb és egy szélesebb átmérőjű török kori szemégtöredék került elő. A telek déli harmadát egy szintén török korban épült ház alapozása foglalta el. A ház fala agyagba rakott kövekből állt, járófelülete döngölt agyag volt, ami pusztulásakor vörösre égett.

Munkatársak: Tóth Anikó régész, Csippán Péter régészhallgató.

BENDA JUDIT

60. Budapest, I. Logodi utca 53–55.

Kö

2004. október 7–21. között megelőző feltárást végeztünk a telken. Az 55. sz. telken, a tavaly lebontott százéves ház helyén csak a sziklás márga húzódott, így itt a kutatást nem folytattuk. Az 53. sz. telken a vastag, modern szemétréteg eltávolítása után egy vékony humuszréteget találtunk, amely 19–20. század eleji leleteket tartalmazott. Ezt a fölötte lévő telken egykor állt lakóház Ny felé húzódó kertjének földjével azonosítottuk. Ezt a feltételezést támasztja alá a feltárt betonlépcső és a hozzá kapcsolódó – nagyméretű folyami kavicsokkal kirakott – utacska. Az 1945-ben elpusztult ház felhagyott kertreje alatt már csak a sárga márgás altalajt találtuk. Az ásatáson kevés szórvány jellegű középkori edénytöredék került elő. A várt régészeti jelenségek és a rétegsor

hiányát a 18. században végrehajtott nagyméretű földmunkához, a vár erődítésének kialakításához kötjük.

BENDA JUDIT

61. Budapest, I. Ostrom utca 3. –

Szabó Ilonka utca 28.

Á, Kö, Tö, Kk

2004. április 8. és július 30. között szondázó feltárást, majd leletmentő ásatást végeztünk az egyesített telken. A feltárást csak a két felépítendő ház helyén végezhetjük, így a terület középső harmada régészetileg megkutatatlan maradt. A Szabó Ilonka utca 28. telek utca felőli sávján egy 19. századi ház kőfalát találtuk. Ennek és a későbbi házak építéskor megsemmisítették a régészeti rétegeket. A ház mögötti kertrészben nyitott széles kutatóárokban kertépítési alakzatokat találtunk. Lépcsőzetesen kialakított rakott kőtámfalakkal megerősített virágskertet, és alatta egy téglából rakott félköríves támfal öt karéját. A mélyítésben két igen vastag feltöltési réteget találtunk, a felsőt a 20. században, az alsót a 19. században terítették ide. Ezek alatt egy vékony humuszréteget találtunk, amely késő középkori és török kori kerámiákat, valamint sok állat és embercsontot tartalmazott. Valószínűleg a 17. század végi, visszafoglalási ostromok egyik pusztulási rétegével találkoztunk itt. Ez alatt a sárga márgás altalaj húzódott. A modern és a török kori közötti rétegek hiánya azt mutatja, hogy a várhegy oldalában a 18. században végrehajtott erődítési munkálatokkor itt is nagy földmunkákat végeztek.

Az Ostrom utca 3. sz. teleknek csak a Ny-i felét tudtuk megkutatni. A telek feltárt részén sűrű középkori beépítettség nyomaira bukkantunk. Az alább részletezett többszörösen átépített lakóház alaprajzi típusa (a telek két szélén húzódó ház sor pincékkel, kúttal, a telek középső harmadában kapubejáró), a budai városfalon belül általános, azon kívül – így a Vízi városban is – igen ritka jelenség. A középkori teleknek csak a hátsó részét találtuk meg, az egykori utcára nyíló homlokzati frontok, a házak illetve pincék első részei – a mai telek előtt fekvő füves közterület és részben a Hunfalvy utca alatt húzódnak. A középkori telek K-i határát egy É–D-i irányú, törökfal szegélyezte. A fal K-i oldala mellett, azzal párhuzamosan egy kőburkolatú út húzódott. Felső, nagykövekkel rakott rétegét a 18. században használták, alsó, nagykavicsos rétege a 15. században készült – a leletek tanúsága szerint. Az utat az 1686-ban készült De la Vigne-féle térképen is lehet azonosítani. Az úttól K-re egy Árpád-korban épült négyzetes alakú falalapozást tártunk fel, melynek igen sok használati rétegét, járósíntjét tudtuk elkülöníteni. A terület felső részén tehát egy többszörösen átépített középkori lakóház falait találtuk.

A telekhatárként működő kő kerítésfal mellett három pince falait ástuk ki. A legdélebbi pincének csak ÉK-i sarkát találtuk meg, a többi a kiszélesítendő Hunfalvy utca alatt húzódik. Ennek a pincének a Ny-i falát a